

DE NORD A SUD

El pintor Joan Escoda, oriünd de Móra

Alguns amics de Móra d'Ebre em fan memòria del pintor, galerista, diplomàtic i personalitat de dimensió internacional, Joan Escoda Corominas (1920-2012), que ara fa cent anys va néixer a Barcelona, però que, pel seu pare i avi, de Móra d'Ebre (on aquest darrer era comandant de "puesto" de la Guàrdia Civil), procedia de la comarca de la Ribera d'Ebre, on va passar algunes èpoques de la seva infantesa.

Val la pena recordar-ho, perquè Móra, terra d'artistes (Julio Antonio, Mani, Benet Messeguer, Santiago Costa, etc), bé pot fer-se una mica seu Escoda, pintor de gitanes al Somorrostro barceloní i de la festa del toreig, quan aquest no era encara organitzat pels grans empresaris, sinó pels afeccionats als petits pobles ramaders de l'Ebre català, del Maestrat, Aragó o Caste-

lla, unes pintures de gran tradició expressionista en la línia de grans mestres espanyols, com Goya, Picasso o Gutiérrez Solana.

Escoda hi aporta una gran força colorista i d'atmosferes populars, que ha estat valorada per la crítica i pels seus biògrafs Rafael Manzano i Carlos Areán, que en 1993 van dedicar-li una gran monografia, publicada a Gráficas Temple, i l'anomenaren pintor de "la España intrahistórica", com la definiren els escriptors, historiadors i filòsofs dels primers anys del segle XX - després dels desastres colonials, quan es preguntaven per la identitat espanyola.

Escoda, en la seva obra, anà a l'arrel de les persones (en els seus magnífics retrats de gitanes, inspirat per Nonell) i dels paisatges populars, centrats, com he dit, en una tauromàquia, la seva, que era prota-

gonitzada pel poble en el seu estat més pur, al bell mig de la plaça, entre les velles cases camperoles, sense pagar entrada i on els més atrevits tractaven de torejar el brau sense ser atrapats per ell.

Aquest enamorament de la vella cultura popular, després desplaçada per la Fiesta massiva a les grans ciutats, va tenir en Escoda un gran defensor, fet a destacar perquè procedia d'un ambient urbà, burgès i elaborat culturalment, doncs cal recordar que el seu pare, Joan Escoda Piñol (cognoms patern i matern habituals a Móra d'Ebre), home d'empenta comercial, va associar-se (ja molt abans de la guerra, el 1918) amb Francesc Grifé Biosca, creant la coneguda Galeria Grifé & Escoda, primer dedicada a les antiguitats (porcellanes, cristalls, ceràmiques i catifes orientals) i, a partir de 1947, establerta com a ga-

leria d'art, al capdavant de la qual, amb 27 anys, va estar el futur pintor, que hi exposà els artistes d'aquell temps, com Puigdemongas, Jaume i Jordi Mercadé (de Valls), Rollan, Florit o el francès Bernard Buffet, entre tants.

Entre la direcció de la Galeria i l'inici de la seva obra, Escoda ja va quedar llançat com a home d'art, cada cop amb més projecció internacional, perquè, dotat de poderosa personalitat, va saber relacionar-se amb els seus equivalents (galeristes, artistes, crítics, diplomàtics i polítics) arreu d'Europa i d'Amèrica, on exposà, amb gran èxit, diverses vegades.

L'any 1969 va ser nomenat cònsol del Pakistan a Barcelona, pel seu ajut als damnificats pel terratrèmol

Xavier Garcia
escriptor

en aquell país, i la presència del seu nom, a la premsa de Barcelona i d'arreu, era constant. A diferència dels pintors informalistes abstractes del seu temps (Tàpies, Cuixart, etc) i dels figuratius dels anys 20 i 30, dominats pel postimpressionisme i el cubisme, Escoda tirà cap a l'expressionisme, amb fortes arrels als clàssics espanyols. Sense oblidar mai els seus orígens vora l'Ebre.

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya